

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Сумського державного університету МОН України, м. Суми, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Кушнерьову Олександр Сергійовичу з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» на підставі прилюдного захисту дисертації «Детермінанти поширення та локалізації кіберзагроз в умовах цифровізації національної економіки» за спеціальністю 051 «Економіка» 06 березня 2024 року.

Кушнерьов Олександр Сергійович, 1991 року народження, громадянин України, освіта повна вища, у 2015 році отримав диплом «магістра» з відзнакою за спеціальністю «Математика» у Сумському державному педагогічному університеті ім. А.С. Макаренка. З 2018 по 2020 рік працював викладачем-стажистом кафедри економічної кібернетики Сумського державного університету. З 2020 року – по теперішній час працює асистентом кафедри економічної кібернетики Сумського державного університету.

У 2018 році вступив до аспірантури Сумського державного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертацію виконано у Сумському державному університеті МОН України, м. Суми у відповідності із науковою тематикою кафедри економічної кібернетики і є частиною комплексних науково-дослідних робіт на теми «Data-Mining для протидії кібершахрайствам та легалізації кримінальних доходів в умовах цифровізації фінансового сектору економіки України», державний реєстраційний № 0121U100467; «Моделювання механізмів детінізації та декорумпізації економіки для забезпечення національної безпеки: вплив трансформації фінансових поведінкових патернів», державний реєстраційний № 0122U000783; «Національна безпека України через запобігання фінансовим шахрайствам та легалізації брудних грошей: воєнні та післявоєнні виклики», державний реєстраційний № 0123U101945; «Фрактальна модель трансформації фондового ринку України: соціально-відповідальне інвестування для досягнення Цілей сталого розвитку», державний реєстраційний 0121U100473.

Науковий керівник: Бойко Антон Олександрович доктор економічних наук, професор, доцент кафедри економічної кібернетики Сумського державного університету.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 16 наукових працях, загальним обсягом 8,46 друк. арк., із яких особисто авторці належить 4,47 друк арк., зокрема 2 підрозділи у колективній монографії, 8 статей у наукових фахових виданнях України, 1 статі у виданнях, що індексується міжнародною наукометричною базою Scopus, 4 публікації у збірниках

матеріалів конференцій. Оpubліковані роботи цілком відповідають змісту дисертації та її висновкам.

Основними з них є:

1. Золковер А. О., Кузьменко О. В., Кушнерьов О. С., Койбічук В. В. Бібліометричний аналіз досліджень кіберзлочинності в умовах цифровізації фінансового сектору економіки держави. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. № 6, Том 2. С. 253-259. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2019-276-6\(2\)-253-259](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2019-276-6(2)-253-259).

2. Бойко А. О., Миненко С. В., Кушнерьов О. С., Хмелик О. С. Створення управлінських інформаційних систем виявлення фінансових операцій, що підлягають під ознаки внутрішнього фінансового моніторингу. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2017. № 4. С. 58-66. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2017.4-08>.

3. Боженко В. В., Кушнерьов О. С., Кільдей А. Д. Детермінанти поширення кіберзлочинності у сфері фінансових послуг. Економічний форум. 2021. № 4. С. 116-121. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-4-16>.

4. Кузьменко О. В., Доценко Т. В., Кушнерьов О. С. Удосконалення системи фінансового моніторингу: автоматизація процесу верифікації клієнтів банку. Науковий погляд: економіка та управління. 2021. № 2. С. 88-95. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2021-72-13>.

5. Леонов С. В., Кузьменко О. В., Койбічук В. В., Кушнерьов О. С. Розроблення моделі бізнес-процесу автоматизованого моніторингу фінансових операцій банком для протидії легалізації кримінальних доходів. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2021. № 1. С. 9-16. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2021.1-1>.

6. Леонов С. В., Кузьменко О. В., Кушнерьов О. С., Люльов О. В., Квілінський О. С. Теоретичні основи формування інформаційної бази дослідження ризику використання фінансових установ України з метою легалізації кримінальних доходів. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2020. С. 104-113. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2020.3-11>.

7. Кузьменко О. В., Доценко Т. В., Кушнерьов О. С. Оцінювання ризику використання банків з метою легалізації кримінальних доходів на основі гравітаційного моделювання. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2020. № 1 (21). С. 205-219. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-1\(21\)-205-219](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-1(21)-205-219).

8. Кушнерьов О. С. Тенденції шахрайських операцій на банківському ринку та можливості протидії. Інноваційна економіка. 2019. № 3-4. С. 180-188.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Семеног Андрій Юрійович – рецензент, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Сумського державного університету.

Розглядаючи дисертаційну роботу Олександра Сергійовича, варто підкреслити її вагому актуальність та комплексний підхід до аналізу сучасних викликів. Робота відзначається глибоким дослідженням двох ключових тем: кіберзагрози як інтегральної частини глобального протистояння держав та цифровізація національної економіки, що охоплює всеосяжний вплив на різноманітні сфери суспільного життя, включаючи освіту, науку та технології.

Автор не просто висвітлює актуальність обраних напрямків дослідження, а й демонструє удосконалені методичні засади для ідентифікації та аналізу кіберзагроз, важливість яких у сучасному контексті не можна недооцінити. Особливо значущим є підхід до оцінки впливу кіберзагроз на рівень довіри клієнтів до фінансових установ, що має критичне значення для стабільності та розвитку цієї сфери.

Окрім теоретичного внеску, Олександр Сергійович активно працював над практичним застосуванням своїх досліджень, що підкріплено численними публікаціями та участю у монографіях. Його здобутки у сфері оцінки кібервразливості економічних агентів та аналізу участі резидентів у фінансових та кібернетичних шахрайствах заслуговують на високу оцінку.

Визнаючи певні недоліки, які є не критичними та не впливають на загальне позитивне враження від роботи, можна стверджувати, що дисертаційна робота «Детермінанти поширення та локалізації кіберзагроз в умовах цифровізації національної економіки» Олександра Сергійовича в повній мірі задовольняє вимогам, встановленим Постановою Кабінету Міністрів України №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 22 січня 2022 року. Автор, Кушнерьов Олександр Сергійович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Пахненко Олена Михайлівна – рецензент, кандидатка економічних наук, доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування Сумського державного університету.

В рамках сьогоднішнього засідання спеціалізованої вченої ради ми мали нагоду ознайомитися з дисертацією Олександра Сергійовича, яка представляє собою якісне та ґрунтовне дослідження, зосереджене на актуальних проблемах сучасності. Значна увага в доповіді та під час обговорення була приділена тому, як в епоху тотальної цифровізації технології впливають на різні аспекти функціонування суспільства, відкриваючи нові можливості для покращення якості життя людей, у той же час, акцент зроблений й на зростаючій загрозі поширення кіберзагроз.

Особливо важливим є аспект дослідження, що стосується кіберзагроз, які зараз стають все більшим викликом для суб'єктів господарювання незалежно від розміру та форми власності. Дослідження показує, як кіберінциденти можуть негативно впливати на діяльність цих суб'єктів, часто призводячи до призупинення їх діяльності. Це підкреслює важливість

розробки та впровадження ефективних заходів щодо ідентифікації та локалізації кіберзагроз у цифровій економіці, яку дисертант визначив як основну мету своєї роботи.

Новизна дослідження полягає у розробці та апробації методик і підходів, спрямованих на оцінку кібервразливості економічних агентів, аналіз впливу кібершахрайства на рівень довіри клієнтів до фінансових установ та визначення рівня участі резидентів країни у фінансових та кібернетичних шахрайствах. Ці результати мають важливе наукове та практичне значення, сприяючи розумінню та протидії кіберзагрозам.

Попри високу оцінку дослідження, існують певні рекомендації та зауваження. Зокрема, було б корисно детальніше розглянути поняття кібершахрайства, окресливши його відмінні риси від суміжних понять. Також апробація розробленого підходу до оцінювання кібервразливості на даних країн ЄС могла б бути доповнена аналогічним аналізом для України, що підвищило б практичну цінність дослідження.

Загалом, дисертаційна робота Кушнерьова Олександра Сергійовича на тему «Детермінанти поширення та локалізації кіберзагроз в умовах цифровізації національної економіки» відповідає всім вимогам, що затверджені Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Кушнерьов Олександр Сергійович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Маргасова Вікторія Геннадіївна – опонент, докторка економічних наук, професорка кафедри фінансової діяльності суб'єктів господарювання і державних установ, Національний університет «Чернігівська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Сьогодні ми стали свідками впевненого захисту дисертаційної роботи Олександра Сергійовича, присвяченої актуальній темі, яка залишатиметься в центрі уваги нашої країни ще довгий час та впливатиме на розвиток національної економіки і підвищення її конкурентоспроможності в умовах зростаючої цифровізації.

Дисертація Олександра Сергійовича, розроблена під керівництвом його наукового керівника, відповідає всім вимогам до наукових робіт такого рівня, включаючи наявність наукової новизни та практичної цінності результатів дослідження. Робота демонструє як теоретичну, так і практичну складові, вирізняючись високою логікою викладу та чіткою структурою.

Зміст дисертації свідчить про глибоке розуміння здобувачем складних явищ цифровізації та кіберзагроз, які сьогодні становлять виклик для національної безпеки. Його дослідження фокусує увагу на необхідності розвитку цифрової економіки в паралелі з посиленням заходів кібербезпеки.

Олександр Сергійович успішно відстояв свою позицію, відповідаючи на запитання та зауваження опонентів, що підтверджує його високий рівень наукового професіоналізму.

Особливо важливим є внесок дисертації у визначення стратегій протидії кіберзагрозам та розробку рекомендацій для підвищення інформаційної безпеки та ефективного впровадження цифровізації у всіх сферах економічного життя.

Незважаючи на загалом високу оцінку роботи, хотілося б більш детального розгляду центрів відповідальності за конкретні напрямки трансформації у сфері кібербезпеки та цифровізації національної економіки. Таке доповнення могло б збагатити дисертацію новими аспектами практичної реалізації наукових знахідок.

Підсумовуючи результати дисертаційної роботи Кушнерьова Олександра Сергійовича на тему «Детермінанти поширення та локалізації кіберзагроз в умовах цифровізації національної економіки» варто відзначити, що вона є завершеною науково-дослідною роботою, відповідає встановленим вимогам до дисертаційних робіт, характеризується дотриманням автором усіх встановлених стандартів і вимог, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та хочу висловити свою підтримку за присудження Олександру Сергійовичу ступеня доктора філософії у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Демчишак Назар Богданович – опонент, доктор економічних наук, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівський національний університет імені Івана Франка.

У ході сьогоднішнього засідання ми мали можливість зануритися в плідне обговорення дисертаційної роботи Олександра Сергійовича, яке супроводжувалося детальними відповідями на поставлені запитання. Я хотів би поділитися декількома міркуваннями, які виникли у мене в процесі цього обговорення.

Перш за все, варто відзначити використання терміну «локалізація» у назві дисертації, що вказує на зосередження зусиль Олександра Сергійовича на конкретній проблемі кіберзагроз. Його здатність аналітично підійти до вирішення цього питання свідчить про глибоке розуміння предмету дослідження.

Другим значущим аспектом є розгляд балансу між можливостями і загрозами цифровізації. Олександр Сергійович дослідив, як цифровізація впливає на стійкість країни та її фінансову систему, особливо в умовах військового конфлікту, що є особливо актуальним для нашого суспільства.

Не менш важливою є згадка про використання широкого спектру математичних інструментів, які забезпечили наукову достовірність і

обґрунтованість дослідження. Це підкреслює високий рівень підготовки Олександра Сергійовича та його здатність до комплексного аналізу проблеми.

Водночас, незважаючи на високий рівень дослідження, існує потреба у подальшому зборі та аналізі статистичних та аналітичних даних, щоб розширити можливості для глибшого розуміння розглянутих проблем. Втім, Олександр Сергійович продемонстрував здатність ефективно протистояти цим викликам.

Підсумовуючи, справедливо зазначити, що зважаючи на актуальність обраної теми дисертаційної роботи Кушнерьова Олександра Сергійовича «Детермінанти поширення та локалізації кіберзагроз в умовах цифровізації національної економіки», обґрунтованість висновків і рекомендацій, достатній рівень наукової новизни, кількості та якості публікацій дисертація цілком відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії» № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Кушнерьов Олександр Сергійович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Школьник Інна Олександрівна – голова спеціалізованої вченої ради, докторка економічних наук, професорка кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету.

У рамках сьогоднішнього засідання я переконалась в глибокому володінні Олександром Сергійовичем матеріалами дослідження, і хочу висловити декілька думок, які виникли у мене під час обговорення.

Перш за все, я повністю погоджуюсь із вже висловленими думками членами ради щодо беззаперечної актуальності роботи. Крім того погоджуюсь також і з висловленими зауваженнями. Хочу зазначити, що нещодавні атаки на великі компанії, такі як Kyivstar, Monobank, і PrivatBank, підкреслюють важливість та необхідність досліджень у цій сфері. Більше наукових досліджень в цьому напрямку сприятиме розвитку як вітчизняної, так і світової науки.

Окрему увагу хочу звернути на науково-методичні підходи до локалізації кіберзагроз, визначені в роботі. Підкреслення на слові «локалізація» у назві роботи підтверджує зосередження зусиль на ключовій проблемі. Це, разом з детально розробленими методиками протидії кіберзагрозам, заслуговує на особливу увагу.

Робота демонструє високий рівень наукової новизни, правильно формулює і представляє результати дослідження, відповідаючи вимогам нормативної бази щодо присудження ступеня доктора філософії.

Втім, я б хотіла вказати на деяку надмірну зосередженість на фінансовому секторі, незважаючи на те, що дослідження охоплює національну

економіку в ширшому сенсі. Попри це, фокус на фінансовому секторі є обґрунтованим, враховуючи його високу вразливість до кіберзагроз.

З огляду на все вище сказане, я вважаю, що дисертаційна робота Кушнерьова Олександра Сергійовича на тему «Детермінанти поширення та локалізації кіберзагроз в умовах цифровізації національної економіки» є самостійною науковою працею, яка цілком відповідає вимогам наукової кваліфікації здобувача «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а дисертант заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка». Його дослідження вносить значний вклад у розуміння та розвиток стратегій протидії кіберзагрозам, що є критично важливим для забезпечення безпеки та стабільності в наш час.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - 0 членів ради

«Утримались» - 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Кушнерьову Олександру Сергійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Голова спеціалізованої
вченої ради
06 березня 2024р.

Школьник І.О.